

Emil Sloth Andersen (Å)

Spørgsmål om sprogtrappen

14-06-2023

Kære Emil

Sagsnummer I F2
2023 - 9728

Du har den 5. juni 2023 stillet følgende spørgsmål til forvaltningen om sprogtrappen:

Dokumentnummer i F2
3357370

Sagsnummer i eDoc
2023-0261045

Motivation:

Forvaltningen arbejder p.t. med konceptet "Sprogtrappen" for daginstitutionerne. Jeg vil i den forbindelse gerne høre mere om, hvad indsatsen går ud på, og om hvordan/om den **endelig indsats** er evalueret forskningsmæssigt og implementeret i Københavns Kommune eller om det blot er **rammen**, der tager afsæt i overvejelser i det pædagogisk-videnskabelige miljø. Med andre ord vil jeg gerne spørge ind til, om der kan siges noget målbart om årsag/virkningssammenhænge ift. indsatsen, der hører ind under Sprogtrappen, og i hvilket omfang indsatsens **effekt/virkning** isoleret set er evidensbaseret.

1. Hvordan anvendes værktøjet "Sprogtrappen" helt konkret i daginstitutionerne, og kan forvaltningen sende det konkrete materiale, som hører under Sprogtrappen?
2. Hvad er det for en forskning (herunder kvantitativ forskning, eksperiment-studier og lignende), forvaltningen har taget afsæt i ved ibrugtagning af værktøjet "Sprogtrappen"?
3. Er der målt isoleret tidligere - med kvantitative eksperiment-studier - på en indsats, der svarer til den indsats, der iværksættes med "Sprogtrappen"? (så man kan udlede hvad effekten af "Sprogtrappen" er i Københavns Kommune, forudsat at den samme indsats, der er implementeret og målt på i studier, bagefter implementeres i Københavns Kommune)
4. Er der lavet evalueringer på **virksomheden/effekten** på børns ordforråd eller andre målbare faktorer, der isoleret kan ledes tilbage på "Sprogtrappen" som **årsag**?
5. Kan forvaltningen sende den konkrete investeringscase, der lå til grund for værktøjet "Sprogtrappen"?

Center for Politik og HR
Ledelsessekretariatet
Rådhuspladsen 1 1550
København V

EAN-nummer
5798009382160

Besvarelse

Ad1 – *Hvordan anvendes værktøjet "Sprogtrappen" helt konkret i daginstitutionerne, og kan forvaltningen sende det konkrete materiale, som hører under Sprogtrappen?*

SprogTrappen er en metode til at arbejde systematisk med udvikling af børns sprog og læringsmiljøer i vuggestue og børnehave. Metoden består af et indplaceringsskema med en række forskningsbaserede udviklingszoner, pejlemærker og alderstrin. Under en indplacering anvender det pædagogiske personale skemaet til at rammesætte deres observationer af barnet i to uger. Herefter foretager det pædagogiske personale i fællesskab en endelig indplacering ud fra den viden, de har fået i observationsperioden og følger op med justeringer i læringsmiljøet og inddragelse af barnets forældre.

Indplaceringsskemaet og forvaltningens anbefalede arbejdsgang til arbejdet med SprogTrappen er vedhæftet (bilag 1 og 2).

Ad2 – *Hvad er det for en forskning (herunder kvantitativ forskning, eksperiment-studier og lignende), forvaltningen har taget afsæt i ved ibrugtagning af værktøjet "Sprogtrappen"?*

SprogTrappen er udviklet på baggrund af børnesprogsforsker Pia Thomsens egen forskning, dansk og international forskning om børns udvikling og i samarbejde med flere kommuner.

Forvaltningens afsæt for implementeringen af SprogTrappen i 2020 var et ønske om et redskab til at arbejde systematisk med 0-2-årige børns sproglige udvikling og progression, fordi et stort antal 3-årige børn havde sproglige udfordringer i de lovpligtige sprogvurderinger på det pågældende tidspunkt. På den baggrund gennemførte forvaltningen en afdækning af markedet og et pilotprojekt med SprogTrappen i 21 vuggestuer. Resultatet var, at SprogTrappen er det mest velegnede redskab, fordi SprogTrappen tager udgangspunkt i en bred forståelse af børns udvikling, skaber grundlag for arbejdet med progression og understøtter et fælles sprog og systematik i arbejdet med børns sprogtilegnelse.

Ad3 – *Er der målt isoleret tidligere – med kvantitative eksperiment-studier – på en indsats, der svarer til den indsats, der iværksættes med "Sprogtrappen"? (så man kan udlede hvad effekten af "Sprogtrappen" er i Københavns Kommune, forudsat at den samme indsats, der er implementeret og målt på i studier, bagefter implementeres i Københavns Kommune)*

I Københavns Kommune er SprogTrappen implementeret som et refleksion- og udviklingsredskab, som personalet kan bruge i arbejdet med børns sprogtilegnelse, progression og udvikling af pædagogiske læringsmiljøer. SprogTrappen er ikke et måleredskab til sprogvurdering

af børn. Til sprogvurdering af børn anvender dagtilbud sprogvurderingsredskabet *Sprogvurdering 3-6*.

Forvaltningen har ikke foretaget eller er bekendt med målinger af andre indsatser, der svarer til SprogTrappen.

Ad4 - Er der lavet evalueringer på **virningen/effekten** på børns ordforråd eller andre målbare faktorer, der isoleret kan ledes tilbage på "Sprogtrappen" som **årsag**?

Forvaltningen er ikke bekendt med eller har selvstændigt foretaget evalueringer af den isolerede effekt af SprogTrappen.

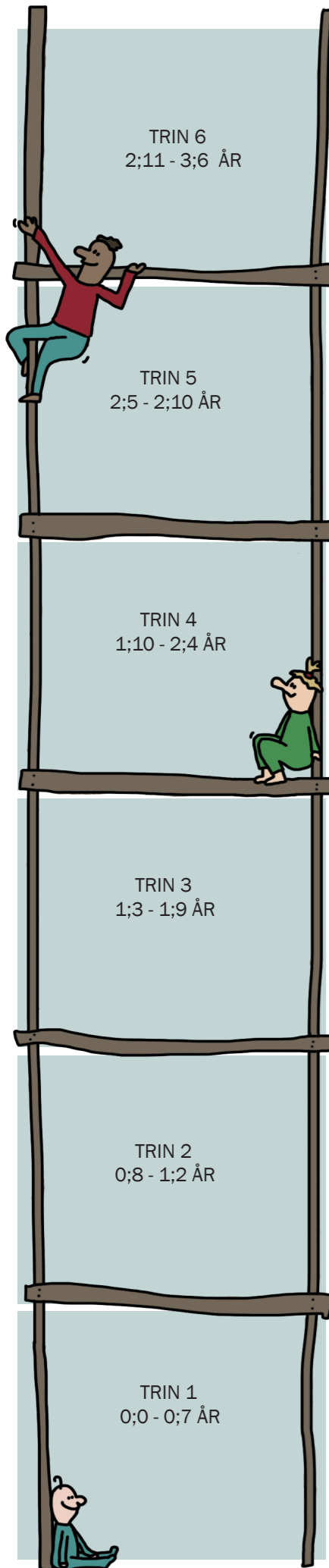
I København kan vi se, at udviklingen siden 2020 viser, at dagtilbud lykkes med at opspore og løfte børn med sproglige udfordringer. Den positive udvikling kan tænkes at være et resultat af, at vi i København de seneste år har arbejdet systematisk med sprogindsatsen i dagtilbud.

Ad5 - Kan forvaltningen sende den konkrete investeringscase, der lå til grund for værktøjet "Sprogtrappen"?

SprogTrappen blev i 2020 tilbudt til vuggestuer i klynger og netværk som en understøttelse af arbejdet med Investeringscase Sprogindsats (2020-2023).

SprogTrappen indgår derfor ikke direkte i det oprindelige forslag til investeringscasen, som er vedlagt besvarelsen (bilag 3).

SprogTrappen 0-3

	FORMELT SPROG	FUNKTIONELT SPROG	LEGEUDVIKLING	FÆLLES OPMÆRKSOMHED OG PEGEGESTIK	KOGNITION	RELATIONER OG SOCIALT SAMSPIL
<p>TRIN 6 2;11 - 3;6 ÅR</p> <p>Bruger komplekse sætninger med 6 - 8 led. Anvender hyppigt grammatiske bøjninger som nutid/datid eller ental/ flertal. Forstår datid og fremtid i samtale og fortælling.</p> <p>NB: Barnets udtale ligner i stigende grad de voksnes (målsproget).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kan tale om fraværende genstande, personer og hændelser. - Kan deltage aktivt i rim, remser og sanglege (ikke fejlfrit). - Samtaler med andre børn og voksne med flere turtagninger. - Kan udføre opgaver eller handlinger ud fra sproglig instruktion. 	<ul style="list-style-type: none"> - Indgår verbalsprogligt aktivt i simple rolle-, forestillings-, og fantasilege. - Er opmærksom på andre børns leg og udvikler egne erfaringer herigennem. - Forsøger at løse simple konflikter eller problemer i leg sprogligt. 	<ul style="list-style-type: none"> - Udtrykker kommunikative hensigter sprogligt understøttet af pegegestik og kropslige positioner. - Forstår, at egne hensigter kan være forskellige fra andres. - Begynder at udvikle mentalisering (forståelse) af fælles handlinger. 	<ul style="list-style-type: none"> - Udviser vedvarende opmærksomhed i selvvalgte aktiviteter. - Kan følge en voksens beskrivelse og udføre korte simple beskeder med to - tre informationer. <p>NB: Barnet behøver stadig hjælp til at lukke forstyrrelser ude.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kan udtrykke forskellige følelser. - Bruger fortællinger og fantasi til at skabe relation til andre børn. - Udformer lege eller spil og inviterer andre børn med. - Forstår rutiner og opdager, når de ændres. - Kan udføre små opgaver i rutiner. 	
<p>TRIN 5 2;5 - 2;10 ÅR</p> <p>Bruger navneord og udsagnsord. Bruger sætninger med 3 - 5 led. Anvender grammatiske bøjninger både rigtigt og forkert. Lærer ca. 70 nye ord om måneden, ca. to pr. dag.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kan følge simple instruktioner fra andre. - Udtrykker behov verbalsprogligt. - Bruger "hvad" og "hvor" spørgsmål. - Indgår i samtale med egne spørgsmål og nysgerrighed. - Udtrykker sprogligt egne idéer og ønske om relationer til andre. 	<ul style="list-style-type: none"> - Leger velkendte rolle- og forestillingslege. - Bruger verbalt sprog til at forhandle og udvikle leg. - Bruger egne erfaringer fra omverdenen i leg. - Er opmærksom på og efterligner andre børns gestik, handlinger, ord og sætninger i leg. 	<ul style="list-style-type: none"> - Indgår i fælles opmærksomhed med andre børn. - Anvender gestik og fagter til at understøtte ord og sætninger. - Efterligner andres pegegestik. - Indgår i kommunikative samarbejder med andre. 	<ul style="list-style-type: none"> - Har interesse og motivation for at udforske nye steder og handlingssekvenser. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nyder at kigge på eller indgå i lege med andre børn. - Udviser omsorg for andre. - Udvikler relationer ved hjælp af kommunikation og verbalt sprog. - Udtrykker egne ønsker kommunikativt eller sprogligt. - Siger fra ved ulyst til relation, aktivitet eller samspil. 	
<p>TRIN 4 1;10 - 2;4 ÅR</p> <p>Kombinerer ord til ordkombinationer (pivots). Benævner genstande, personer og handlinger. Gradvis forståelse af forholdsord (op - ned), mængder (mere og igen), modsætninger (varm - kold), størrelse (stor - lille).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kommunikerer tydeligt egne behov i rutiner og aktiviteter. - Udtrykker sig i stigende grad vha. ord og/eller ordkombinationer. - Kan indgå i simple samtaler og lytte til korte historier. - Udtrykker, at genstande/personer kan være til stede eller væk. 	<ul style="list-style-type: none"> - Leger forskellige funktionslege. - Indgår i simple konstruktionslege. - Deltager i tumlelege med andre børn. - Tager kommunikative og sproglige initiativer til leg med andre børn. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bruger pegegestik og ord/ordkombinationer til at invitere andre børn til fælles opmærksomhed. - Peger både imperativt (giv mig) og deklarativt (fortæl mig om) for at dele følelser og erfaringer med andre. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan have fokuseret opmærksomhed på én ting ad gangen. - Kan vende tilbage til sin leg efter afbrydelse. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tager initiativ til og tager selv ture i samtale. - Udviser tilfredshed, når en handling lykkes. - Er opmærksom på og efterligner andres handlinger. - Udviser tillid og gensidig respekt i kontakten. - Kan navne på andre børn og familiemedlemmer. 	
<p>TRIN 3 1;3 - 1;9 ÅR</p> <p>Siger de første ord. Bruger lydord som "mm mm" (lækert), "av" eller dyreløbe som "vov" og "mjav". Forstår mellem 100 og 210 ord: forstår hurtigt nye ord.</p> <p>NB: Barnets udtale ligner endnu ikke de voksnes (målsproget).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Udtrykker kommunikative hensigter både hjemme og i dagtilbud og til forskellige personer. - Forstår ord og udtryk for følelser og indgår i turtagning omkring følelser. - Udtrykker overdragelse/turtagning. 	<ul style="list-style-type: none"> - Leger med genstande og udforsker, hvad de kan (funktionsleg). - Begynder at lege symbolske lege med/uden en genstand. - Rollelege spejler typisk adfærd fra voksne: feje gulv, putte eller made en bamse eller kigge i bog. 	<ul style="list-style-type: none"> - Anvender kombinationer af ord og pegegestik til at kommunikere hensigter. - Forstår, at to personer kan have et fælles mål i et kommunikativt samarbejde. - Anvender både imperativ (giv mig) pegegestik, og deklarativ (fortæl mig om) pegegestik. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan udføre målrettede handlinger og initiativer. - Kan fastholde sin opmærksomhed i kort tid. - Er vedholdende i at opnå kommunikativ respons fra andre. 	<ul style="list-style-type: none"> - Genkender og udtrykker følelser som vrede, glæde, frygt eller reserverethed. - Skelner mellem kendte og ukendte personer. - Efterligner ansigtsmimik og handlinger i samspillet med andre. - Overdrager genstande til andre som del af en leg. 	
<p>TRIN 2 0;8 - 1;2 ÅR</p> <p>Pludrer med sig selv eller i samspil med andre. Pludren er stavelsesbåret. Forstår ca. 25 ord.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Anvender pludreløbe, kommunikativ pegegestik eller mimik som svar på henvendelser. - Gør opmærksom på sig selv gennem forskellige typer kommunikation. - Nikker og ryster på hovedet for hhv. "ja" og "nej". 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan indgå i give-tage-samspil. - Deltager opmærksomt i fx tittebøh, klappe-kage og sanglege. - Kan efterligne enkle handlinger og lyde med legetøj (fx bamse/dukke). - Viser interesse for billeder og indgår i imitationslege. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan indgå i fælles opmærksomhed med en anden. - Anvender pegegestik, ansigtsmimik eller fagter til at dirigere en andens opmærksomhed i en bestemt retning. - Bruger deiktisk pegegestik til at få adgang til genstande eller handlinger. 	<ul style="list-style-type: none"> - Udviser fokuseret opmærksomhed på genstande, mennesker og handlinger. - Bruger lyde og pegegestik til at få eller fastholde opmærksomhed. - Begyndende interesse for billeder. - Følger den voksnes pegeretning med blikket. 	<ul style="list-style-type: none"> - Deltager i turtagninger ved hjælp af lyde, pegegestik og ansigtsmimik. - Kan genkende sig selv i et spejl. - Forventer respons fra andre og efterligner andre. - Reagerer på berøring og nyder social kontakt med andre. 	
<p>TRIN 1 0;0 - 0;7 ÅR</p> <p>Barnet kurrer med lyde forrest i munden. Lydene ligner mere og mere pludreløbe og sproglyde. Pludreløbe er først vokaler og gradvist vokaler og konsonanter. Reagerer på stemmer og sit eget navn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Søger øjenkontakt og besvarer kontakt. - Kan efterligne bevægelser med munden. - Reagerer på tale ved selv at lave lyde. - Begynder på turtagning med andre ved hjælp af ansigtsmimik, smil og lyde. 	<ul style="list-style-type: none"> - Udviser interesse for personer, genstande og handlinger. - Rækker ud efter genstande og vil holde. - Kan frembringe lyde. - Kan indgå i dyadisk samspil med en omsorgsperson. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bruger ansigtsmimik og fagter for at få andres opmærksomhed. - Forsøger at efterligne andres lyde og ansigtsmimik. - Kan gradvist anvende kommunikativ gestik. 	<ul style="list-style-type: none"> - Er opmærksom på personer og handlinger i omgivelserne. - Kan have øjenkontakt med omsorgspersoner. - Udvikler gradvist en forståelse for indhold-rækkefølge i hyppige rutiner og ritualer. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bruger ansigtsmimik, hænder og krop til at skabe kontakt og samspil med omsorgspersoner. - Reagerer på berøring og nyder social kontakt. - Begynder at udforske egne hænder og fødder. - Lader blikket følge den voksnes berøring. 	

Vejledning til medarbejdere om indplaceringer i SprogTrappen

SprogTrappen er jeres **interne refleksions- og udviklingsværktøj** til at arbejde systematisk og løbende med børns sproglige udvikling.

I København anbefaler vi, at I **laver indplaceringer i SprogTrappen for de børn, som giver mening i forhold til den viden, I ønsker at opnå**. Hvis I fx ønsker viden om sammensætningen af en gruppe børn, eller de aktiviteter I tilbyder en gruppe børn, kan det være meningsfuldt, at I gennemfører SprogTrappen for netop den gruppe børn.

Følg denne **anbefalede arbejdsgang**, når I skal lave indplaceringer i SprogTrappen:

1

To ugers observation:

Inden I indplacerer barnet i SprogTrappen, skal I observere barnet i to uger.

Anvend pejlemærkerne i SprogTrappens udviklingszoner til at notere, hvor du ser barnets adfærd 85 % af tiden.

Hav fx en lamineret udgave af SprogTrappen hængende på stuen og aftal, hvilken farve I anvender til hvilke børn, så I får mulighed for notere løbende i hverdagen.

Anvend viden fra alle, der har observeret barnet – også dem, der evt. ikke kan deltage i en fælles indplacering.

Husk at punkterne under SprogTrappens pejlemærker ikke er en tjekliste, når I laver indplaceringen.

2

Fælles refleksion over indplacering

I skal i fællesskab indplacere barnet i SprogTrappen ud fra den viden, som I har opnået i observationsperioden.

Find først frem til den passende udviklingszone og angiv herefter barnets mestringsniveau med tallene:

1. Kan ikke
2. Kan med hjælp
3. Kan næsten
4. Kan

Efter jeres indplacering skal I alders-trin-bestemme og finde frem til, om barnet har en spredt eller balanceret udvikling.

Aftal på forhånd, hvor længe I skal bruge på at reflektere over jeres indplaceringer.

Erfaring med SprogTrappen siger, at når I har øvet jer, tager en indplacering omkring 10-15 min.

3

Opfølgning og justering af læringsmiljøet

Følg op på jeres indplacering ved at planlægge og gennemføre de nødvendige justeringer i læringsmiljøet.

Inddrag barnets forældre, hvis SprogTrappen giver anledning til bekymringer eller individuelle indsatser.

I København anbefaler vi, at I starter med at arbejde med de udviklingszoner, der kan føre til en balanceret udvikling hos barnet.

Hvis I vil anvende SprogTrappen til at følge barnets udvikling, er anbefalingen, at I gentager indplaceringen efter 6 måneder.

Sådan laver I indplaceringer i SprogTrappen

Trin 1: To ugers observation

Inden du indplacerer barnet i SprogTrappen, skal du observere barnet i to uger. Brug SprogTrappens pejlemærker til at fastholde dine observationer, fx ved at sætte krydsder løbende, der hvor du ser barnet er.

SprogTrappen1	FORMELT SPROG	FUNKTIONELT SPROG	LEGEUDVIKLING	FÆLLES OPMÆRKSOMHED OG PEJEGESTIK	KOGNITION	RELATIONER OG SOCIALT SAMSPIL
TRIN 6 2;11 - 3;0 ÅR 	<ul style="list-style-type: none"> - Bruger komplekse sætninger med 6-8 led. - Anvender hyppigt grammatiske bøjninger som nutid/dødt eller smil/fortællt. - Forstår dødt og fremtid i samtale og fortælling. <p>NB: Barnets udtale ligner i stigende grad de voksnes (mlt/sprogst).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kan tale om fraværende genstande, personer og hændelser. - Kan deltage aktivt i rim, verser og sanglege (ikke fejtr). - Samtaler med andre børn og voksne med flere turtagninger. - Kan udføre opgaver eller handlinger ud fra sproglig instruktion. 	<ul style="list-style-type: none"> - Indgår verbalprøgligt aktivt i simple role-, forestillings- og fortællelege. - Er opmærksom på andre barns leg og udviser egne erfaringer herfra. - Forsøger at løse simple konflikter eller problemer i leg sprogligt. 	<ul style="list-style-type: none"> - Udtrykker kommunikative hensigter sprogligt understøttet af pejlegestik og kropslige præstationer. - Forstår, at egne hensigter kan være forskellige fra andres. - Begynder at udvikle mentalisering (forståelse) af fælles handlinger. 	<ul style="list-style-type: none"> - Udviser vedvarende opmærksomhed i selvvalgte aktiviteter. - Kan lægge en vokalsam beaktelse og udføre korte simple beskeder med to- tre informationer. - Forstår rutiner og regler, når de ændres. <p>NB: Barnet behøver stadig hjælp til at lakke forstyrrelser ude.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kan udtrykke forskellige følelser. - Bruger fortællinger og fortænt til at skabe relation til andre børn. - Udviser søge eller spill og inviterer andre børn med. - Forstår rutiner og regler, når de ændres. - Kan udføre små opgaver i rutiner.
TRIN 5 2;5 - 2;10 ÅR 	<ul style="list-style-type: none"> - Bruger nævnevord og udsagnsord. - Bruger sætninger med 3-5 led. - Anvender grammatiske bøjninger både rigtigt og forkert. - Læser ca. 70 nye ord om måneden, ca. to pr. dag. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan følge simple instruktioner fra andre. - Udtrykker behov verbalprøgligt. - Bruger "hvad" og "hvor" spørgsmål. - Indgår i samtale med egne spørgsmål og spørgsmål fra andre. - Udtrykker sprogligt egne idéer og ønske om relationer til andre. 	<ul style="list-style-type: none"> - Læger velkendte role- og forestillingslege. - Bruger verbalt sprog til at forhandle og udvikle leg. - Bruger egne erfaringer fra omgivelserne i leg. - Er opmærksom på og efterligner andres barmtæstik, handlinger, ord og sætninger i leg. 	<ul style="list-style-type: none"> - Indgår i fælles opmærksomhed med andre børn. - Anvender gestik og følger til at understøtte ord og sætninger. - Efterligner andres pejlegestik. - Indgår i kommunikative samarbejder med andre. 	<ul style="list-style-type: none"> - Har interesse og motivation for at udforske nye steder og handlingsveje. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nyder at kigge på eller indgå i lege med andre børn. - Udviser omsorg for andre. - Udviser relationer ved hjælp af kommunikation og verbalt sprog. - Udviser egne ønsker kommunikativt eller sprogligt. - Siger fra ved udført i reaktion, aktivitet eller samspil.
TRIN 4 1;10 - 2;4 ÅR 	<ul style="list-style-type: none"> - Kombinerer ord til ordkombinationer (phvts). - Benævner genstande, personer og handlinger. - Gæder forståelse af forholdsbånd (op- ned-, mangler (være og igen), modsætninger (være - koki), størrelse (store - lille). 	<ul style="list-style-type: none"> - Kommunikerer tydeligt egne behov i rutiner og aktiviteter. - Udtrykker sig i gående grad vha. ord og eller ordkombinationer. - Kan indgå i simple samtaler og lytte til korte historier. - Udtrykker, at genstande/personer kan være til glæde eller væk. 	<ul style="list-style-type: none"> - Læger forskellige funktionslege. - Deltager i turneringer med andre børn. - Tager kommunikative og sproglige initiativer til leg med andre børn. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bruger pejlegestik og ordkombinationer til at invitere andre til fælles opmærksomhed. - Tager blide initiativer til at dele følelser og andre. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan høre fokuseret opmærksomhed på én ting ad gangen. - Kan vende tilbage til sin leg efter afbrydelse. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tager initiativ til og tager selv tur i samtale. - Udviser tilfredshed, når en handling lykkes. - Er opmærksom på og efterligner andres handlinger. - Udviser blide og gensidigt respekt i kontakten. - Kan være på andre børn og fællesmedlemmer.
TRIN 3 1;3 - 1;9 ÅR 	<ul style="list-style-type: none"> - Siger de første ord. - Bruger lydord som "mm mm" (lækert), "ar" eller detydelige som "ov" og "mje". - Forstår mellem 100 og 250 ord: forstå hurtigt nye ord. 	<ul style="list-style-type: none"> - Udtrykker kommunikative hensigter både hjemme og udenfor i forskellige situationer. - Forstår ord og udtryk for følelser og indgår i turtagninger. - Udtrykker overbevisning om egne idéer. 	<ul style="list-style-type: none"> - Læger med genstande og objekter forsket, hvad de kan bruges til. - Begynder at lege symbolisk med leg med voksne og andre børn. - Rollerole spillet med voksne: her går vi en barne eller lign. 	<ul style="list-style-type: none"> - Anvender kombinationer af ord og pejlegestik til at kommunikere hensigter. - Forstår, at to personer kan have et fælles mål i et kommunikativt samarbejde. - Anvender blide imperativ (giv mig) pejlegestik og deklarativ (fortæl mig om) pejlegestik. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan udføre målrettede handlinger og intentioner. - Kan fastholde sin opmærksomhed i kort tid. - Er vedholdende i negativ respons til. 	<ul style="list-style-type: none"> - Genstande og udtrykker følelser som vrede, glæde, frygt eller respektløshed. - Støber mellem kendte og ukendte personer. - Efterligner ansigtsmimik og handlinger i samspillet med andre. - Overdrager genstande til andre som del af en leg.
TRIN 2 0;8 - 1;2 ÅR 	<ul style="list-style-type: none"> - Pludrer med sig selv et stykke tid med andre. - Pludrer en størrelse. - Forstår ca. 25 ord. 	<ul style="list-style-type: none"> - Anvender pludrevide, kommunikativ pejlegestik eller mimik som svar på henvendelser. - Går opmærksom på sig selv gennem forskellige typer kommunikation. - Nøkker og ryster på hovedet for hvi "ja" og "nej". 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan indgå i give-tage-samspil. - Deltager opmærksomt i tre-tale, klapp-klap og sanglege. - Kan efterligne enkelte handlinger og lyde med leg (fx barne/dukke). - Viser interesse for billeder og indgår i imitationslege. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan indgå i fælles opmærksomhed med en anden. - Anvender pejlegestik, ansigtsmimik eller fagter til at dirigere en andens opmærksomhed i en bestemt retning. - Anvender blide imperativ til at få adgang til genstande eller handlinger. 	<ul style="list-style-type: none"> - Udviser fokuseret opmærksomhed på genstande, mennesker og handlinger. - Bruger lyde og pejlegestik til at få eller fastholde opmærksomhed. - Begyndende interesse for billeder. - Følger den voksnes pejlegestning med blikket. 	<ul style="list-style-type: none"> - Deltager i turtagninger ved hjælp af lyde, pejlegestik og ansigtsmimik. - Kan genstande sig selv i et spejl. - Forventer respons fra andre og efterligner andre. - Reagerer på berøring og nyder social kontakt med andre.
TRIN 1 0;0 - 0;7 ÅR 	<ul style="list-style-type: none"> - Barnet kurrer med lyde fremst i munden. - Lydene ligner mere og mere pludrevide og sproglige. - Pludrevide er færdige vokaler og græstvist vokaler og konsonanter. - Reagerer på stemmer og sit eget navn. 	<ul style="list-style-type: none"> - Søger øjenkontakt og besvarer kontakt. - Kan efterligne bevægelser med munden. - Reagerer på tale ved selv at lyde. - Begynder på turtagning med andre ved hjælp af ansigtsmimik, smil og lyde. 	<ul style="list-style-type: none"> - Udviser interesse for personer, genstande og handlinger. - Reagerer ud for genstande og vil holde. - Kan frembringe lyde. - Kan indgå i dyadisk samspil med en omsorgsperson. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bruger ansigtsmimik og fagter for at få andres opmærksomhed. - Forsøger at efterligne andres lyde og ansigtsmimik. - Kan gradvist anvende kommunikativ gestik. 	<ul style="list-style-type: none"> - Er opmærksom på personer og handlinger i omgivelserne. - Kan have øjenkontakt med omsorgspersoner. - Følger den voksnes pejlegestning med blikket. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bruger ansigtsmimik, lyd og krop til at skabe kontakt og spil med omsorgspersoner. - Reagerer på berøring og nyder social kontakt. - Begynder at udføre handlinger og lege. - Læder blikket færdig berøring.

Trin 2

Trin 3

Trin 4

Først skal du dække eller folde alderstrin-placeringen væk

Start herefter med at indplacere i udviklingszonen 'Formelt sprog' ved at læse pejlemærkerne nedfra og op. Sæt dit kryds der, hvor du ser barnet er 85 % af tiden og angiv mestringsniveau

Bevæg dig herefter gennem udviklingszonerne fra venstre mod højre ved at sætte dine krydsder og angiv mestringsniveau

Alders-trin-placering:

- Hvis der er 3 eller flere krydsder på en vandret linje efter jeres fælles indplacering, kan I alders-trin-placere barnet
- Hvis der ikke er 3 eller flere krydsder på en vandret linje efter jeres fælles indplacering, kan I ikke alders-trin-placere barnet.

Balanceret eller spredt udvikling:

- Hvis der er 4 eller flere krydsder på samme vandrette linje, har barnet en balanceret udvikling
- Hvis der er 3 eller færre krydsder på samme vandrette linje, har barnet en spredt udvikling.

INVESTERINGSFORSLAG

Forslagets titel: Sprogindsats – Lokal kapacitets- og kompetenceopbygning

Kort resumé: Kompetenceudviklingen for sprogindsatsen i dagtilbud effektiviseres og omlægges til opbygning af lokale kompetencer, så enhederne på sigt selv kan løfte og kontinuerligt arbejde med at udvikle den daglige pædagogiske praksis og læringsmiljøer – i samspil med kolleger fra andre enheder.

Der søges om midler fra: Investeringspuljen

Fremstillende forvaltning: Børne- og Ungdomsforvaltningen

Berørte forvaltninger:

☐	Økonomiforvaltningen	☐	Socialforvaltningen
☐	Kultur- og Fritidsforvaltningen	☐	Teknik- og Miljøforvaltningen
☒	Børne- og Ungdomsforvaltningen	☐	Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen
☐	Sundheds- og Omsorgsforvaltningen		

Angiv p/l:

1.1 FORSLAGETS SAMLEDE ØKONOMISKE KONSEKVENSER

1.000 kr. 2020 p/l	Styringsområde	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Varige ændringer							
Kompetenceudvikling (traditionelle kurser)	Service		- 5.000	- 5.000	- 5.000	- 5.000	- 5.000
Fra seks til fem sprogvejledere (én pr område)	Service		-500	-500	-500	-500	-500
Samlet varig ændring			- 5.500	- 5.500	- 5.500	- 5.500	- 5.500
Implementeringsomkostninger							
Kompetencer og kapacitet i klynger og områder ("Sammen om sprog")	Service		2.600				
Kapacitet i områderne til perspektivskifte og omlægning for talehørefunktionen.	Service		2.500	2.500			
Frikøb til udvikling af klar organisering og fokuseret ledelse (Klynger/netværk)	Service		2.150	2.150			
Frikøb til arbejdet med lokal systematik, arbejdstilrettelæggelse, redskaber m.m. (institutioner via klynger/netværk)	Service		2.700	2.700	2.700		
Processtøtte	Service		0.250	0.250	0.250	0.250	
Investeringer totalt, service			10.200	7.600	2.950	0.250	
Samlet økonomisk påvirkning i perioden			4.700	2.100	-2.550	-5.250	-5.500
Tilbagebetalingstid baseret på serviceeffektivisering	4						
Tilbagebetalingstid baseret på totaløkonomi	4						

Note til alle tabeller: Alle besparelser er angivet med negativt (-) fortegn.

1.2. BAGGRUND OG FORMÅL

Børne- og ungdomsforvaltningen er i gang med en større udvikling af den måde forvaltningen organiserer og yder den faglige understøttelse til dagtilbud og skoler. Fokus i udviklingen er, at forvaltningens faglige understøttelse skal give mest mulig kvalitet i børnehøjde. Samtidigt skal den være enkelt at gøre brug af for institutionerne og løses effektivt med færrest mulige transaktionsomkostninger. I forlængelse af

ovenstående udviklingsarbejde har forvaltningen undersøgt kommunens organisering af de 5 områder i forvaltningen og vurderet, at denne er meget kompleks og kan være svær at navigere i for klynger og skoler, og at der samtidig er for stor variation i børn og unges udbytte af vores tilbud.

Det er forvaltningens vurdering, at flere af indsætterne kan leveres med et større fagligt fokus, mere effektivt for det enkelte barn og med færre transaktionsomkostninger, end hvad der er tilfældet i dag.

Dette forslag indgår som del af den samlede udvikling af den faglige understøttelse og effektivisering i områderne, og bidrager til at indfri målet på sprogområdet fra BUU-strategien "Vores børn – fælles ansvar", om at reducere antallet af børn med sproglige udfordringer ved skolestart (fra 16% i 2018 til 11% i 2023).

Sprogfærdigheder hos børn har stor betydning for deres muligheder for at udvikle sig, trives og lære. For mange børn er dagtilbuddet det første sted, hvor de gør sig erfaringer med selvstændigt at indgå i interaktioner og samspil med andre børn. Dagtilbud har derfor særlig stor betydning for børns sproglige udvikling.

Seneste status for sprogindsatsen i Børne- og Ungdomsforvaltningen fra februar 2018 viser at vi, på baggrund af sprogvurderingerne, identificerer stadig flere børn med sproglige udfordringer i tre eller femårsalderen. På trods af, at flere børn identificeres tidligt, og der ydes en særlig fokuseret sprogindsats i dagtilbud, så lykkes det ikke at skabe den nødvendige forandring for ca. 50% af børnene med sproglige udfordringer. Disse børn har fortsat behov for en særlig sprogindsats efter skolestart. Så selv om sprogindsatsen har været højt prioriteret gennem en årrække, er der fortsat grundlæggende udfordringer med at sikre tilstrækkelig effekt af sprogarbejdet i dagtilbud.

Derfor er der behov for en indsats til opbygning af kapacitet og kompetencer til udvikling af sproglige læringsmiljøer, hvor sprogindsatsen er en integreret del af den pædagogiske praksis, i tråd med tilgangen i de nye styrkede læreplaner.

For at styrke de lokale sproglige læringsmiljøer er der allerede en igangsat en kompetenceudvikling i.f.t. tale-hørelærernes opgaveløsning, hvor tale-hørelærerne i højere grad bidrager til opbygning af kapacitet og kompetencer i den pædagogiske hverdagspraksis. Denne indsats er delvist understøttet af midler fra investeringscasen om Børnecenter København (BCK) fra 2017, iværksat for at styrke den tidlige indsats og inklusion, herunder udvikling af kvalificerede læringsmiljøer.

Der er brug for at fortsætte og udbrede denne udvikling, bl.a. for at styrke lokale forsætninger for arbejdet med den praksisnære kompetenceudvikling. Og samtidig skal den lokale videndeling og kapacitetsopbygning i forhold til en mere systematisk tilgang til arbejdet, samt redskaber til arbejdet med sproglige handleplaner, forældresamarbejde m.m. styrkes.

1.3 FORSLAGETS INDHOLD

Det er vurderingen, at man kan effektivisere behovet for bydækkende kompetenceudviklingsmidler til dagtilbud ved at investere i og derved understøtte igangværende lokale bestræbelser på at udvikle praksisnær kompetenceudvikling. Dette gøres ved:

- a. Midler afsat til bydækkende kompetenceudvikling effektiviseres væk. Der er tale om midler, som typisk anvendes til traditionel kompetenceudvikling i form af kurser væk fra hverdagen. De kurser vælges i dag ofte fra af dagtilbud, fordi udbyttet opleves at være begrænset. Endvidere reduceres antallet af sprogvejledere fra seks til fem (så der vil være én sprogvejleder pr område) for at give et mere ensartet

afsæt for den samlede omstilling af supportfunktionen på tværs af områderne, og samtidig bidrage til at realisere effektiviseringsmålet på området. (jf. også punkt d nedenfor).

- b. Investering i kapacitet, kompetencer og organisering i klynger og netværk til at styrke arbejdet med udvikling af sproglige læringsmiljøer, der understøtter de professionelle læring og praksisudvikling, og derved skaber den nødvendige forskel for børn med sproglige udfordringer. Der investeres i frikøb af relevante ledere og medarbejdere til udvikling af de organisatoriske og ledelsesmæssige rammer; udvikling af systematik og redskaber til fx forældresamarbejde, udvikling af samarbejdsformer for videndeling, opfølgingsrutiner m.m.
- c. Investering i fælles afsæt for arbejdet med udvikling af kvalitet i de sproglige læringsmiljøer ved udbredelse til klynger og netværk af kompetenceudviklingsforløb svarende til et forløb gennemført af en del af områdernes tale-hørelærere og sprogvejledere i 2018 ("Sprog i samspil"/"Sammen om sprog"). I modsætning til traditionelle kompetenceforløb, er der her fokus på udvikling af praksiskompetencer og sproglige læringsmiljøer, der tager sigte på at enhederne på sigt selv kan løfte og kontinuerligt arbejde med at udvikle af den pædagogiske praksis.
- d. Investering i kapacitet i områderne til implementering af forandringerne for den sproglige supportfunktion fra områderne (talehørelærere og sprogvejledere) for at styrke deltagelse i udvikling af kvalitet i de sproglige læringsmiljøer i dagtilbud. Der er tale om en grundlæggende omstilling og perspektivskifte for talehøre- og sprogvejlederfunktionen, fra primært at være orienteret mod undersøgelse og sproglig træning af enkelte børn, til i højere grad også at skulle støtte op om sprogarbejde i dagtilbud, som en integreret del af det pædagogiske læringsmiljø. Som led i omstillingen arbejdes også med omlægning af arbejdstiden for medarbejdere på tale-høreområdet, så de i højere grad kan indgå i praksisarbejdet med børn og personale i dagtilbuddene.
- e. Forenkling af ressourcefordelingsmodeller: Sprogstimuleringsmidler (7,8 mio. kr.) fordeles i dag på baggrund af antal sprogvurderinger og antal børn med lav sprogvurderingsscore. I 2018 fik 287 ud af i alt 340 børnehaver og integrerede institutioner tildelt et gennemsnitlig beløb på ca. 23.000 kr. Som ny model foreslås fordeling via pladsprisen, der forøges med 454 kr. pr børnehavebarn. Det betyder, at alle dagtilbud får andel i midlerne, der i modsætning til i dag, fordeles på forkant, og dermed kan indgå i den samlede økonomiske planlægning i klynger/netværk. Finanslovsmidler (7,7 mio. kr.) tilgodeser i dag 18 sprogligt udfordrede institutioner med et årsværk. Tildelingen sker på baggrund af antallet af børn i hhv. 3 og 5 årsalderen, der scorer lavt i sprogvurderingerne. Det foreslås, at midlerne i stedet tildeles via social normering. Det betyder, at tildelingsmodellen forenkles og samtidig tilgodeser flere sprogligt udfordrede institutioner (150 institutioner), der har behov en ekstra indsats, herunder 17 af de 18 institutioner, der i dag får en del af disse midler.

1.4 ØKONOMI

Den foreslåede effektivisering på 5,5 mio. kr. er sammensat af 5 mio. kr. fra bydækkende kompetenceudviklingsmidler fra 2020, og reduktion i antallet af sprogvejledere fra seks til fem (derved reduceres til én sprogvejleder pr. område) svarende til en budgetreduktion på 0,5 mio. kr.

Effektiviseringen kan realiseres fra 2020, fordi vi samtidig vil kunne investere i fælles forudsætning og øget kapacitet til arbejdet med den praksisnær kompetenceudvikling på området.

Investeringen anvendes til lokalt forankret kapacitets- og kompetenceopbygning ved følgende aktiviteter:

1	<p>Fælles forudsætninger for arbejdet med udvikling af sproglige læringsmiljøer af høj kvalitet ved udbredelse af kompetenceforløb som "Sammen om sprog"/"Sprog i samspil" eller lignende til klynger og netværk, samt til medarbejdere i områderne, der endnu ikke har gennemført et forløb.</p> <p>Beregningsgrundlag: Samlet udgift pr deltager: 27.000 kr. pr deltager med vikardækning. Beregning ved deltagelse af 100 medarbejdere ved 1-2 deltagere fra 71 klynger/netværk (2 deltagere fra 20 klynger/netværk med størst behov) og 8 deltagere fra områderne, der endnu ikke har deltaget = 2,6 mio. kr.</p>	2,6 mio. kr.
2	<p>Kapacitet til praksisforandring i områdernes supportfunktion</p> <p>Områdernes talehøre- og sprogvejlederfunktion skal i langt højere grad arbejde med læringsmiljøer og kompetenceudvikling i praksis. Til støtte for omstillingen investeres i et supplerende årsværk (Sprogvejledere/talehørelærere) til hvert område i en 2-årig periode (5 x 500.000 i 2 år).</p>	5,0 mio. kr.
3	<p>Frikøb til udvikling af klar organisering og fokuseret ledelse (Klynger/netværk)</p> <p>Der afsættes ressourcer til at hver klynge og netværk får tid til arbejdet med at udvikle en mere klar organisering på tværs i klynger og netværk og systematik i sprogarbejdet, der understøtter en kultur for de professionelles læring, hvor kvalitet, videndeling og kompetenceopbygning er i fokus. (71 klynger/netværk tilføres ressourcer svarende til frikøb af én måneds varighed pr år i 2 år = 71 x 2 x 30.000 kr.)</p>	4,3 mio. kr.
4	<p>Frikøb af pædagoger i dagtilbud til at bidrage til udvikling og implementering af nye metoder og redskaber til understøttelse af arbejdet udformning af og opfølgning på handleplaner, styrket forældresamarbejde m.m. Der afsættes ca. 38.000 kr. årligt pr klynge/netværk i 3 år, der disponeres til frikøb på tværs af dagtilbuddene ud fra, hvor behovet er størst.</p>	8,1 mio. kr.
5	<p>Processtøtte til arbejdet med forandringen – fælles rammer og redskaber for indsatsen; systematisk opfølgning og evt. justering af aktiviteterne for at sikre, at der skabes de nødvendige forandringer mod målene og den ønskede effekt med indsatsen. Til dette arbejde afsættes 250.000 pr år i forandringens første 4 år.</p>	1,0 mio. kr.

Tabel 1.4.1. Varige ændringer, service

	1.000 kr. 2020 p/l					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kompetenceudvikling (uden bindinger)		- 5.000	- 5.000	- 5.000	- 5.000	- 5.000
Fra 6 til 5 sprogvejledere		-500	-500	-500	-500	-500
Samlet varig ændring		- 5.500	- 5.500	- 5.500	- 5.500	- 5.500
Varige ændringer totalt, service		- 5.500	- 5.500	- 5.500	- 5.500	- 5.500

Tabel 1.4.2. Serviceinvesteringer i forslaget

	1.000 kr. 2020 p/l						Innovationspulje (sæt X)
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
Kompetencer og kapacitet i klynger og områder ("Sammen om sprog")		2.600					
Kapacitet i områderne til kulturforandring (talehørefunktionen)		2.500	2.500				
Frikøb til udvikling af klar organisering og fokuseret ledelse (Klynger/netværk)		2.150	2.150				
Frikøb til arbejdet med lokal systematik, arbejdstilrettelæggelse, redskaber m.m. (institutioner via klynger/netværk)		2.700	2.700	2.700			
Processtøtte		0.250	0.250	0.250	0.250		
Investeringer totalt, service		10.200	7.600	2.750	0.250		

1.5 INDDRAGELSE AF SAMARBEJDSPARTNERE

Forslaget er udviklet på baggrund af to runder af dialog med de faglige organisationer (LFS og BUPL) og områdernes implementeringsgrupper (bredt sammensat af ledere fra klynger og skoler). I første runde var der fokus på fælles forståelse af de fortsatte udfordringer med at få ønsket effekt af sprogindsatsen i dagtilbud. I anden runde var fokus på at kvalificere forslag til effektivisering og investering i den nødvendige forandring.

1.6 IMPLEMENTERING AF FORSLAGET

Forandringen forberedes i 2019 og implementeres fra 2020 -2023. I første periode vil der være mest fokus på udvikling af kompetencer og redskaber, efterfulgt af en periode med særligt fokus på udvikling af netværk og videndeling. I sidste periode er fokus på opfølgning og rutiner for de nye arbejdsformer. Planer for implementering og udførelsen gennemføres i tæt dialog med sektoren.

1.7 FORSLAGETS EFFEKT

Effekten af indsatsen skal ses ved at sprogvurderinger viser, at flere børn udvikler sig positivt, og at antallet af børn med sproglige udfordringer ved skolestart reduceret (fra 16% til 11% i 2023). Forandringen vil også afspejle sig i de pædagogiske tilsyn i forhold til antallet af dagtilbud, der vurderes til at have et kvalificeret sprogligt læringsmiljø.

1.8 OPFØLGNING

	Hvordan måles succeskriteriet?	Hvem er ansvarlig for opfølgning?	Hvornår gennemføres opfølgningen?
Flere børn med sproglige udfordringer findes tidligt.	Sprogvurderinger	Klynger/dagtilbud	Årligt
Flere børn med sproglige udfordringer udvikler sig positivt	Sprogvurderinger og opfølgning på handleplaner	Klynger/dagtilbud	Årligt og løbende
Dagtilbuds sproglige læringsmiljø udvikler sig positivt	Sprogligt tilsyn	Områderne	Årligt
Antallet af børn med sproglige udfordringer ved skolestart reduceres fra 16% til 11% i perioden.	Sproglige kompetencer ved skolestart	Skolerne	Årligt

1.9 RISIKOVURDERING

Realisering af den ønskede forandring kræver fastholdelse af fokus på udvikling af opgaveløsningen i hele organisationen gennem hele forandringsperioden.

1.10 HVEM ER HØRT?

	Ja/Nej	Dato for godkendelse
Center for Økonomi, Økonomiforvaltningen	Nej	Alle forslag skal godkendes i deres endelige form af Center for Økonomi i Økonomiforvaltningen inden udvalgsgodkendelse.